

WYDZIAŁ
ZARZĄDZANIA
POLITECHNIKI RZESZOWSKIEJ

Audyt wewnętrzny

Rok akademicki 2023/2024

Temat zajęć:

Wprowadzenie
do problematyki audytu wewnętrznego
- podstawowe pojęcia, definicje, standardy

I. AUDYT WEWNĘTRZNY - WPROWADZENIE

1. Etymologia słowa „audyt”
2. Geneza audytu wewnętrznego
3. Definiowanie audytu wewnętrznego
 - definicja wg Instytutu Audytorów Wewnętrznych (IIA), wyjaśnienie podstawowych pojęć
 - definicja zawarta w ustawie o finansach publicznych
 - i inne przykłady
4. Regulacje dotyczące audytu wewnętrznego
5. Klasyfikacja audytu wewnętrznego
6. Zadania audytu wewnętrznego

hmm...?

**AUDYT
?!?**

AUDIRE (łac.)
słyszeć, słuchać,
przesłuchiwać,
badać

AUDITUS
przesłuchanie

QUAESTORS
ci, którzy słuchają

AUDIT (ang)
rewizja ksiąg,
rewidować księgi,
sprawdzać rachunki

AUDITOR
1. rewident księgowy,
2. słuchacz, słuchaczka,
słuchający

Geneza audytu wewnętrznego

- Początki audytu wewnętrznego sięgają aż 3500 roku p.n.e.

W dokumentach z czasów cywilizacji Mezopotamii występują drobne znaki obok kwot przeprowadzanych transakcji.

Lawrence B. Sawyer i Mortimer Dittenhofer
„Sawyer's Internal Auditing”, 1996

- Znaki te (kropki, ptaszki) oznaczają system weryfikacji. Jeden urzędnik przygotowywał podsumowanie transakcji, a inny weryfikował jego obliczenia.
- Kontrole wewnętrzne, system weryfikacji i zasada podziału obowiązków prawdopodobnie pochodzą z tego okresu
- Podobne znaki wykryto również na dokumentach egipskich, chińskich, żydowskich

Geneza audytu wewnętrznego

- Współczesny audyt wewnętrzny zaczął się formować w 1941 roku, w USA utworzono

The Institute of Internal Auditors – IIA

Instytut Audytorów Wewnętrznych

celem była profesjonalizacja audytu wewnętrznego
jako odrębnej dyscypliny

Geneza audytu wewnętrznego

Współczesny audytor wewnętrzny próbuje nie tylko wykryć nadużycia i badać dokumenty finansowe jednostki, ale udziela także odpowiedzi na pytania:

czy **plany i działania** jednostki zostały zrealizowane ekonomicznie, efektywnie i sprawnie?

oraz

czy **cele** ustalone przez kadre kierowniczą jednostki **zostały osiągnięte?**

W Polsce IIA reprezentowany jest przez Instytut Audytorów Wewnętrznych IIA Polska

- Zarejestrowany 9 maja **2002 r.** w Krajowym Rejestrze Sądowym jako Stowarzyszenie Audytorów Wewnętrznych IIA Polska.
- 27 czerwca **2003 r.** IIA Polska zostało uznane przez światową organizację IIA
- w **2014 r.** Stowarzyszenie zmieniło nazwę na **Instytut Audytorów Wewnętrznych IIA Polska**

www.iaa.org.pl

Podstawowe akty prawne i dokumenty

- Międzynarodowe standardy praktyki zawodowej audytu wew.
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych

Definiowanie audytu wewnętrznego

Definicje audytu wewnętrznego zawarte są m.in. w:

- Międzynarodowych Standardach Praktyki Zawodowej Audytu Wewnętrznego
- Ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych
- Komunikacie Ministra Finansów z 12 grudnia 2016 r. w sprawie standardów audytu wewnętrznego dla jednostek sektora finansów publicznych
- oraz literaturze dot. zagadnień audytu, kontroli, zarządzania...

Definicja wg L.B. Sawyera

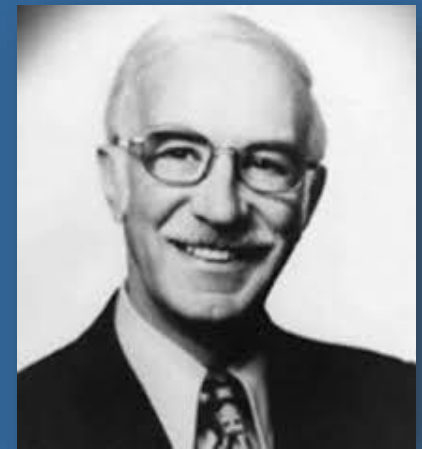
Współczesny **audyt wewnętrzny** wywodzi się z dobrej umiejętności prowadzenia rachunkowości, przeobrażonej w zawód ukierunkowany na zarządzanie.

Swego czasu audyt wewnętrzny koncentrował się na poświadczaniu dokładności danych finansowych.

Obecnie świadczy usługi, które obejmują badania i ocenę zarówno kontroli, jak i całej działalności jednostek publicznych i prywatnych.

Jest to rodzaj niezależnej czynności, oceniającej organizację. Audytor wewnętrzny ocenia skuteczność kontroli i efektywność działalności.

Lawrence B. Sawyer i Mortimer Dittenhofer
„Sawyer’s Internal Auditing”, 1996

Definicja wg Instytutu Audytorów Wew.(IIA)

Audyt wewnętrzny jest działalnością niezależną i obiektywną, której celem jest przysporzenie wartości i usprawnienie działalności operacyjnej organizacji.

Polega na systematycznej i dokonywanej w uporządkowany sposób ocenie procesów: zarządzania ryzykiem, kontroli i ładu organizacyjnego i przyczynia się do poprawy ich działania.

Pomaga organizacji osiągnąć cele dostarczając zapewnienia o skuteczności tych procesów, jak również poprzez doradztwo.

Międzynarodowe Standardy Praktyki Zawodowej
Audytu Wewnętrznego 2016

Cel standardów IIA

1. Określenie podstawowych zasad praktyki audytu wewnętrznego.
2. Wyznaczenie ramowych zasad wykonywania i upowszechniania szerokiego zakresu audytu wewnętrznego, przysparzającego organizacji wartości dodanej.
3. Stworzenie podstaw oceny działalności audytu wewnętrznego.
4. Przyczynienie się do usprawniania procesów i działalności operacyjnej organizacji.

Ustawowa definicja audytu

Z dniem 1 stycznia 2002 r. nowelą ustawy o finansach publicznych audyt wewnętrzny został wprowadzony do wybranych jednostek sektora finansów publicznych.

art. 35 c

„ogół działań, przez które kierownik jednostki uzyskuje obiektywną i niezależną ocenę funkcjonowania jednostki w zakresie gospodarki finansowej pod względem legalności, gospodarności, celowości, rzetelności, a także przejrzystości i jawności”

(zaznaczam, że są to zapisy już nieaktualne)

Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych
(Dz. U. Nr 157, poz. 1240)

art. 272

1. Audyt wewnętrzny jest działalnością niezależną i obiektywną, której celem jest wspieranie ministra kierującego działem lub kierownika jednostki w realizacji celów i zadań przez systematyczną ocenę kontroli zarządczej oraz czynności doradcze.
2. Ocena, o której mowa w ust. 1, dotyczy w szczególności adekwatności, skuteczności i efektywności kontroli zarządczej w dziale administracji rządowej lub jednostce.

(to zapisy obecnie obowiązujące)

Celem funkcji doradczej audytu jest:

- ✦ wspieranie kierownictwa profesjonalną radą w ulepszaniu wewnętrznych procedur zarządzania i kontroli
- ✦ dostarczanie wskazówek, jak korygować słabe punkty organizacji,
- ✦ wskazywanie sposobów efektywności i skuteczności działań.

Zgodnie z art. 274 ustawy o finansach publicznych audyt wewnętrzny prowadzi się w:

- Kancelaria Prezesa Rady Ministrów
- Ministerstwa
- Urzędy wojewódzkie
- Izby administracji skarbowej
- ZUS, KRUS
- NFZ
- Krajowy Zasób Nieruchomości
- Państwowe jednostki budżetowe
- Uczelnie publiczne
- Samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej
- Agencje wykonawcze
- Państwowe Fundusze celowe
- Jednostki samorządu terytorialnego, ...

Definicja z Komunikatu Ministra Finansów

Komunikat Ministra Finansów z 12 grudnia 2016 r.
w sprawie standardów audytu wewnętrznego dla jednostek sektora
finansów publicznych

(Dz.Urz.Min.Rozw. i Fin. poz. 28)

Departament, wydział, zespół konsultantów lub innych ekspertów świadczący usługi zapewniające i doradcze, działający niezależnie i obiektywnie w celu przysporzenia wartości i usprawnienia działalności operacyjnej organizacji.

Audyt wewnętrzny systematycznie, w uporządkowany sposób ocenia procesy zarządzania ryzykiem, kontroli i ładu organizacyjnego, i przyczynia się do poprawy ich działania, tym samym pomagając organizacji osiągnąć cele.

Inne definicje

Audyt wewnętrzny

to nowoczesny instrument zarządzania,
zorientowany na cele jednostki organizacyjnej,
identyfikujący i oceniający ryzyko działalności,
wykorzystywany w sposób
niezależny i obiektywny,
w celu tworzenia wartości dodanej
i usprawnienia działalności.

Kazimiera Winiarska

Inne definicje

Audyt wewnętrzny jest niezależną i obiektywną oceną sposobu, w jaki organizacja jest **zarządzana i kontrolowana**.

Zarządzanie obejmuje przy tym głównie ochronę majątku oraz wydajne i oszczędne (gospodarne) korzystanie z zasobów organizacji

+

definicja IIA włącza w zakres prac audytora wewnętrznego również **ocenę efektywności procesów zarządzania ryzykiem** (identyfikacja i szacowanie ryzyka)

Audyt wewnętrzny jest narzędziem zarządzania służącym kierownikowi jednostki do uzyskania racjonalnego zapewnienia, że:

cele postawione przez jednostkę są wykonywane

zasady i procedury wynikające z przepisów powszechnie obowiązującego prawa lub przyjęte przez kierownika jednostki są **wdrażane i przestrzegane**

mechanizmy i procedury stanowiące system **kontroli wewnętrznej** są **adekwatne i skuteczne** dla prawidłowego działania jednostki

Podstawowe zadania audytu wewnętrznego

- Przeprowadzenie analizy i oceny systemu kontroli wewnętrznej
- Wydanie opinii o wiarygodności sprawozdania finansowego po dokonaniu oceny systemu kontroli wewnętrznej
- Przedstawienie opinii o efektywności zarządzania ryzykiem
- Ocena racjonalności zarządzania

Zadania audytu wewnętrznego

1. Zapewnienie kierownictwa o adekwatności i efektywności systemów kontroli finansowej oraz zarządzania.
2. Ostrzeganie kierownictwa o istotnych słabościach kontroli finansowej oraz zarządzania.
3. Doradzanie kierownictwu w zakresie poprawy systemów kontroli finansowej oraz zarządzania.
4. Udzielanie wskazówek dotyczących środków kontroli i działań podejmowanych w razie wykrycia nieprawidłowości.
5. Ocenianie działań poprzez poszukiwanie, ocenianie uczciwości organizacji i poszczególnych osób.
6. Rekomendowanie ścieżki poprawy działań i siły mechanizmów kontrolnych.

Zadania audytu wewnętrznego

7. Uzgadnianie poczynionych działań z kierownictwem.
8. Zapewnienie kierownictwu profesjonalnego wsparcia przez dostarczanie danych, dowodów, wiedzy, podnoszenie poziomu kwalifikacji i umiejętności.
9. Ocenianie systemów kontroli finansowej oraz zarządzania pod względem legalności, celowości, rzetelności, gospodarności, przejrzystości i jawności.
10. Zachowanie rzetelności, obiektywizmu oraz skrupulatności przy dokonywaniu oceny poszczególnych systemów zarządzania oraz kontroli finansowej, a także przy formułowaniu wniosków z poczynionych ustaleń.

Klasyfikacja audytu wewnętrznego

- Finansowy** dotyczy oceny sprawozdań finansowych zgodnie ze standardami rewizji finansowej
- Działalności** obejmuje ocenę efektywności, skuteczności i oddziaływania zdarzeń na funkcjonowanie jednostki
- Systemów** polega na monitorowaniu funkcjonujących w jednostce systemów
- Zgodności** to analiza oceniająca i sprawdzająca, czy działania prowadzone przez jednostkę odpowiadają ustalonym procedurom, wytycznym i aktom prawnym
- Operacyjny** opiniuje obszary badania pod względem ich zgodności z celami organizacji

Ranking czynności audytowych, IIA 2010

1. Audyt operacyjny
2. Audyt zgodności z wymaganiami aktów prawnych
3. Audyt ryzyka finansowego
4. Badanie oszustw i nieprawidłowości
5. Ocena efektywności i systemów kontroli
6. Audyt ryzyka systemów informatycznych
7. Audyt ryzyka informacji
8. Audyt ryzyka procesów zarządzania
9. Audyt zarządzania projektami
9. Ocena zabezpieczeń i dochodzenia
10. Wsparcie audytu zewnętrznego
11. Audyt zarządzania
12. Przegląd ładu korporacyjnego
13. Testowanie i wsparcie odbudowy po katastrofie
14. Zapewnienie szkoleń w zakresie ryzyka
15. Audyt w outsourcingu
16. Audyt etyczny
17. Ocena zdolności do kontynuacji działalności
18. Przegląd powiązań między strategią a dokonaniem

1. Pozostaw każde miejsce trochę lepszym niż je zastałeś.
2. Nie możesz stawiać ciężkich kroków, kiedy jesteś na kolanach.
3. Znaj cele.
4. Nic się nigdy nie wydarza, dopóki ktoś czegoś nie sprzeda.
5. Każda niedoskonałość jest zakorzeniona w naruszeniu jakiejś zasady dobrego zarządzania.
6. Nigdy nie wierz w to, co mówi ci pierwsza osoba.
7. Najlepszym pytaniem jest : „Panie kierowniku, jak Pan się przekonuje o tym, że... .”
8. Polityka i kultura przeważnie wygrywa z zasadami i regulacjami.
9. Kiedy pokazujesz palcem, upewnij się że paznokieć jest czysty.
10. Murphy był optymistą.

L.B. SAWYER

Kazimiera Winiarska dodaje:

**KRYTYKUJ TAK,
ŻEBYŚ NIE BYŁ ZNIENAWIDZONY**

**ŻEBYŚ NIE ZGŁUPIAŁ
W SWOJEJ MĄDROŚCI**

ZAPAMIĘTAJMY...

**Audyt nie monitoruje instytucji tylko pod kątem
wyszukania w niej błędów,
ale także znalezienia sposobów na usprawnienie
jej działania.**

Audyt wewnętrzny jest narzędziem zarządzania służącym kierownikowi jednostki do uzyskania racjonalnego zapewnienia, że:

cele postawione przez jednostkę są wykonywane

zasady i procedury wynikające z przepisów powszechnie obowiązującego prawa lub przyjęte przez kierownika jednostki są **wdrażane i przestrzegane**

mechanizmy i procedury stanowiące system **kontroli wewnętrznej** są **adekwatne i skuteczne** dla prawidłowego działania jednostki

ZADANIE NR 1

Sięgnij do „**Międzynarodowych standardów praktyki zawodowej audytu wewnętrznego**” i korzystając z zawartego w nich **słownika** wyjaśnij znaczenie pojęć wykorzystanych w **definicji audytu**:

- ✓ niezależność
- ✓ obiektywizm
- ✓ zarządzanie ryzykiem
- ✓ kontrola
- ✓ ład organizacyjny
- ✓ usługi doradcze
- ✓ usługi zapewniające
- ✓ przysparzać wartości
- ✓ ryzyko

Każdy wykonuje zadanie we własnym zakresie.

Standardy będą dostępne w materiałach do pobrania na platformie Moodle, lub na mojej wizytówce, są też oczywiście dostępne na stronach Instytutu Audytorów wewnętrznych tj. <https://www.iaa.org.pl/>